

DOMAČI NASVETI ZA ODSTRANJEVANJE MADEŽEV S KOMENTARJI

Vir: www.svet-je-lep.com in iz knjižice navodil za pralni stroj Gorenje

Pripravila Tadeja Pance

BELJENJE porumenelih oblačil/V vodi raztopite sol in sodo bikarbono (količina je odvisna od količine oblačil). V nastalo raztopino namočite porumenela oblačila za eno uro. Nato perilo normalno operite.

- **Odstranitev madeža je odvisna od starosti madeža, pomaga tudi sušenje na soncu.**
-

Sušenje oblačil v hladnih pogojih/Tudi v hladnem vremenu lahko zunaj sušimo perilo. V izplakovalni krog dodajte nekaj žličk soli in oblačila ne bodo zmrznila. Prav tako pa v slano vodo namočite vrv za obešanje perila.

- **Vendar sol ostane v blagu, kar ni ugodno za barvana oblačila in keratinska vlakna.**
-

OHRANJANJE BARVE/Ko kupite nova oblačila, prvim trem pranjem dodajte 225ml soli. Tako se bodo barve na oblačilih ohranile dlje časa.

- **Obstojnost barve je odvisna tudi od mehanskih obremenitev med pranjem, drgnjenja, agresivnosti čistila in nošenja. Sol ni priporočljiva, barva na naravnih materialih je slabše obstojna. Priporočljivo je da med pranjem ni močna mehanika, da se perilo suši v senci (močne alkalije in kisline v vsakem primeru delujejo slabo na obstojnost barve).**
-

KRVNI MADEŽI/Namočite oblačila v slano mrzlo vodo. Nato jih operite v topli vodi in zatem kuhajte, dokler voda ne zavre. Recept je primeren za bombaž in ostala naravna vlakna, ki prenesejo visoke temperature.

Če se lotimo čiščenja še preden se krvni madež strdi, polijmo nanj bel destilirani kis. Pustimo, da se namaka 5-10 minut, potem pa madež zdrgnemo z brisačo ali krpo. Ponovimo, če je potrebno, nato pa oblačilo takoj operemo (**ni priporočljiv nasvet**).

- **Odstranljiva le z vodo in bazičnim čistilnim sredstvom – pralno milo (vsebuje beljakovine, ki jih s kislim fiksiramo v vlakna). Uporabimo mrzlo vodo, ne drgnemo!**
-

MAŠČOBA/Maščobne madeže je treba oprati čimprej. Če to ni mogoče, posujte madež s soljo, ki bo vpila maščobo. Ko pridete domov, zdrgnite madež z detergentom in nato oblačilo

operite. Uporabi detergenta se lahko izognite, če zmešate eno merico soli in 4 merice alkohola in z mešanico zdrgnete madež, nato pa perilo operite.

- **Drgnjenje ni priporočljivo, saj lahko poškoduje površino vlaken! Alkohol deluje kot topilo.**

MAŠČOBA/ Naredite mešanico pecilnega praška ali sode bikarbone in vode in zmes nanese na madež, pustite, da se posuši in nato skrtačite (**zaradi sproščanja kisika deluje kot oksidacijsko belilno sredstvo**) ali posujte krompirjev škrob in skrtačite (**deluje kot absorber**).

Če imate volnen material odstranite maščobo z mineralno vodo, (**ni testirano, pomisleki glede učinkovitosti, saj za odstranitev maščobe potrebujemo razmaščevalec**).

RDEČE VINO/Raztegnite oblačilo čez posodo in madež posipajte s soljo. Čez madež previdno polijte vrelo vodo. Po potrebi postopek ponovite. Recept uporabite na materialih, ki zdržijo visoke temperature. **Narejen test, vendar madež ni bil popolnoma odstranjen.**

- **Madež se posuje s soljo in pusti stati, nato se natre z limoninim sokom in da prati), pri barvnih materialih ne! Vendar popolna odstranitev madeža ni zagotovljena, nekatera domača vina so bolj koncentrirana in vsebujejo več barvila. Predvsem pa je potrebno paziti na razlitje madeža.**

ZNOJENJE/Zmešajte 1 liter vroče vode in 4 jedilne žlice soli. Rahlo drgnite, dokler madež ne bo izginil.

- **Sol pomaga, da se vlakna bolje omočijo, znoj je odstranljiv le z vodo. Drgnjenje je odsvetovano, lahko si pomagate z mehko krtačo ali mencanjem, neprijeten vonj in maščobe iz kože pa samo s tem ne bodo popolnoma odstranjeni, prav tako ne madeži od deodorantov.**

Namakajte v citronski kislini (12g/1l vode) ali v raztopini boraksa ali v nerazredčenem kislu.

- **Kis je primeren, saj deluje kot razkužilo, vendar madeža ne drgnemo, raje ga namočimo v kis, prav tako deluje tudi boraks, ki je naravno belilno sredstvo in sredstvo za dezinfekcijo, deluje tudi kot herbicid, fungicid in insekticid.**

Če je madež na svili jo operite z naslednjo mešanico. Skuhajte krompir v nesoljeni vodi, ohladite in dodajte malo jedilnega alkohola (**ni testirano**).

NEPRIJETEN VONJ/ v vlaknih so bakterije, zato dobi oblačilo neprijeten vonj takoj, ko ga oblečemo. Odstranjujemo jih z razkuževanjem (bel Vanish, sonce, kis, boraks).

RJA/doma lahko odstranimo tako, da natremo madež z limono nad vročo paro. Lahko pustimo tudi na soncu, ki deluje kot belilo, vendar le za bel material.

Namakajte v soku rabarbare (ni testirano, verjetno zaradi kislega ph?)

PLESEN/ če je samo na površini vlaken je odstranljiva, če je prišla v notranjost pa ne (stara plesen), s kemičnim čiščenjem mikroorganizme sicer uničimo, barvila pa se ne odstrani. Bele stvari lahko belimo s klorovim belilom.

Namakanje v vročem pinjencu (ni testirano).

PUDER in ŠMINKA/ Izpiranje z mešanico mlačne vode in šampona ali detergenta za pomivanje posode (slednjega naj se dozira po kapljicah, saj se močno peni, primeren tudi Meglio).

- Madeži od ličil so izjemno trdovratni, saj so ličila narejena, da so na koži čim dlje obstojna. Zgoraj opisan postopek je učinkovit, vendar obstaja nevarnost razmazanja madeža (če drgnemo pa s tem madež še dodatno vtremo v vlakna). Če ga ne odstranimo z vodo, ga kasneje tudi s kemičnim čiščenjem ne bo možno odstraniti. Pri belih materialih si lahko pomagamo z beljenjem.

Odstranjevanje ličil s čistilom za steklo – čistilo vsebuje topilo, ki razmaščuje (odstrani tudi lepilo in barvilo).

KAVA - Kava vsebuje tanin, zato jo je potrebno odstranjevati s kislim čistilnim sredstvom. Če pa je madež od kave z mlekom ali smetano, vemo, da so prisotne tudi beljakovine in maščoba, lahko pa tudi sladkor. V tem primeru je vrstni red odstranjevanja sladkor (voda), beljakovine (rahlo alkalni detergenti), tanin (detergent rahlo kislega ph) in maščoba (razmaščevalec).

VOSEK – Oblačilo dajte v vrečko in zamrznite, vosek nato postrgajte; na ostanek položite papirnato brisačo in polikajte. – **Težko ga je odstraniti 100%, tkanina lahko dobi lesk, zaradi sploščitve vlaken in ostankov voska.**

ŽVEČILNI GUMI – Oblačilo dajte v vrečko in zamrznite, nato postrgajte. **Paziti na poškodbe vlaken.**

SMOLA – Oblačilo dajte v vrečko in zamrznite, nato madež postrgajte. Če je material volnen, nanjo dajte mast ali maslo in operite. – Možno v primeru, da se oblačilo lahko opere.

CVETNI PRAH – Ne omočujemo, ker sicer ni več odstranljiv. Poskušamo le izpihati.